

voorthotsten: koeien, konijnen, geiten, meubels en allerlei kleedingstukken. En wat zij maar missen konden, verkochten zij als „Kriegsandenken” aan de tallooze Hollanders, die daar waren tezamen gestroomd. Of de leerlingen van Rolduc ook van die oorlogsherinneringen hadden opgedaan? Toen de prefect in den namiddag een onderzoek instelde, kwam een heele mand bajonetten, stalen helmen, gasmaskers, patronen en hulzen te voorschijn, die wegens het daaraan verbonden gevaar moesten verbeurd verklaard worden.

In Herzogenrath staken vlaggen uit en hadden men opschriften aangebracht: „Welkom aan onze helden in het Vaderland”. Een paar dagen later wapperde gedurende enkele uren op de Burcht de vlag des oproers. Spoedig verdween zij, maar tot op dezen dag (en hoe lang nog?) zijn wij getuigen van de schrikkelijke verwoestingen op allerlei gebied, welke de oorlog meedoogenloos heeft aangericht. Moge de vrede Gods, die alle begrip overtreft, eindelijk het deel worden der volkeren!

Annalist.

Rolducsche Traditie.

De Goede Week is weer voorbij en met weemoed heb ik mijn oud Rolducsch kerkboek *La Semaine Sainte* weer opgeborgen en ik ben op Paaschavond aan het mijmeren gegaan over vroegere dagen. En ze zijn weer losgeraakt mijn lieve oude herinneringen uit een schoon verleden. Uit een hoop papieren uit mijn la heb ik opgediept mijn oud cahier, dat volgeschreven is met een jongenshand en in jongensstijl, die wel gebreken hebben zal, maar die dan toch enkel is het kleed, dat een inhoud omhult, zoo waar en echt doorleefd, dat ik er na jaren nog warm en enthousiast van worden kan. Een vloeit valt er uit, volgekrabd met onleesbare teekens en waarop mijn naam gekrabbeld staat tal van malen, zeker wanneer het me moeite kostte de in mij levende gedachten in woorden vast te leggen. En na het vloeitje op zijn plaats te hebben gelegd, ben ik gaan lezen en heb weer ten volle beleefd mijn schoon Rolducsch verleden. O, ik heb in die jonge jaren — tal van bladzijden bewijzen het — de toekomst liefgehad en haar omweven met de schoonste fantasie. Maar ouder geworden, heb ik in de uren, dat het heden mij niet opeischte, meer geleefd in het verleden dan in de toekomst, waarover men wel heerlijk droomen kan, maar van welke droomen zoo weinig tot werkelijkheid gedijt. Alleen

het heden en het verleden is realiteit en van beiden is het verleden wel het mooist. Ik heb me zelf vaker afgevraagd, waarom ik en zooveel anderen met mij zoo houden van het verleden. Worden niet uren onder vrienden gevuld met het ophalen van oude herinneringen, beginnend met het steriotiepe: weet je nog? en toen! en daar! Waarom houden we toch zoo van het verleden? Daarvoor zullen wel meerdere redenen gelden, die niet voor allen dezelfde zijn. Maar een reden, dunkt me, hebben vrijwel allen gemeen, een reden, die hierin ligt, dat vrijwel ieders leven verloopt in een geleidelijke ontwikkeling, opgang en nedergang zeker, maar waarin het heden zijn verklaring vindt in het verleden. Ik geloof, dat de nieuwere wetenschap in planten- en dierenwereld meer neigt tot het aanvaarden van een sprongsgewijze dan van een geleidelijke ontwikkeling; de ontwikkeling der verstandelijke wezens individueel en van de collectiviteit der volkeren, de zeldzame genieën wellicht uitgezonderd, vertoont een merkwaardige geleidelijkheid. En als deze geleidelijkheid ontbreekt, als een individu een evenredig verleden mist om het heden op te bouwen, als een volk geen historie heeft, komt het kwajongensachtige onverstand, de onbedrevenheid en onbehouwenheid zoo gauw naar voren. Heeft de

Oweër, de rijke van één dag, niet al zijn fouten te wijten aan het gemis aan verleden, heeft het Amerikaansche volk in zijn jongen onstuimigen groei niet nog steeds te kampen met zijn gebrek aan historie? En erkent de Oweër, die een galerij van voorvaderen aanlegt en beschavingslessen neemt en de Amerikaansche millionair, die een Engelsche gravendochter huwt, niet, dat hij een verleden mist, evenredig aan zijn heden? Men mag in overmoed en onware democratie wel eens smalen op traditie en verleden, de eerbied voor het verleden is te diep in den mensch geschreven dan dat hij geheel verloren gaat. Ook de verwoedste republikein wordt stil als in den koningstoet de eeuwen hem passeeren. En menige nieuwe stad, pas uit den grond gestampt, zou schatten geven voor de historie van een oud Maastricht.

Traditie bindt. Geen band zoo sterk als tusschen menschen, die door een gemeenschappelijk verleden zijn verbonden. Hoe vast zitten families vaak gegroeid aan de grootheid van hun verleden. Hoe sterk is de band tusschen oude geslachten, die op een gemeenschappelijke historie wijzen kunnen. En om diezelfde reden is de band tusschen oud-Rolduciens zoo sterk.

Ze zaten in den trein, een reeds grijzende heer en een jongere, eerst zwijgend tegenover elkaar, dan het gewone praatje over weer en politiek, totdat de grijze heer zich laat ontvallen: „mijn oude professor in Rolduc zei altijd”, en toen de andere: „ook in Rolduc geweest? Ik ook.” En als was het een tooverwoord, heeft de naam Rolduc, zoo vol van historie en traditie, gedachten en tongen losgemaakt en een gevoel van saamhoorigheid en verwantschap wakker geroepen, dat ik, in den trein zwijger van beroep, het niet langer houden kan en me aansluit bij hen met het wachtwoord: „ook ik was in Rolduc.” En daar het juist een tijd was tusschen Kerstmis en Paschen, waren de Kerst- en de Goede Week-viering het hoofdthema van ons gesprek.

Kerstmis in de crypte. 't Is reeds zoo vaak beschreven, dat ik het niet meer doen zal. Maar zoo sterk leeft het nog in mijn herinnering, dat ik telken jare in de Advent nog

zacht voor me zelven zing: Venez divin Messie, Les Anges dans nos campagnes, O divine enfance, Au saint berceau, Adeste fideles. En voor mijn geest rijst ook nu weer het beeld van den fijnen Corten, die in zijn heerlijke fransche toespraken in de Mis op den Kerstmorgen ons in de juiste stemming wist te brengen. Zelfs de zoo prozaische bezigheid van plaatsen geven in de crypte daags vóór Kerstmis wist Corten te benutten. Ik hoor en zie hem nog, toen hij ons na het geven der plaatsen uitnoodigde gezamenlijk drie weesgegroeten te bidden voor Maria en Joseph, nu op weg naar Bethlehem. Ik heb het steeds betreurd en betreur het nog, dat later om ongetwijfeld te eerbiedigen redenen de Kerstviering in Rolduc is afgeschaft, en ik zal den dag zegenen, dat het huidige Rolducsche geslacht, zij het dan ook maar eens in zijn Rolducsch leven, deze viering weer mag meemaken. Want ik, die beide perioden van viering en niet-viering meemaakte, heb levendig ondervonden, dat degene, voor wien de Kerstviering meer beteekent dan een familiefestje, in de viering in den familiekring niet vindt wat Rolduc hem bieden kan: een herinnering voor het leven.

En dan de viering der Goede Week met haar sublieme plechtigheden, die ik na mijn Rolducsch tijd nooit meer te zien kreeg.

Palmzondag. 't Werd al dagen van tevoren besproken, wie aan de beurt was met de passiepreek, wie de verschillende partijen vervullen zouden bij het zingen van de passie op Palmzondag en Goeden Vrijdag. Vóór de hoogmis het halen van de palmen en de palmprocessie van allen door de gangen met die zinrijke plechtigheden vóór de gesloten deur der kerk. Ik hoor nog den beurtzang van den priester en de zangers achter de deur, het bonzen van het kruis ertegen en ik voelde me als een der juichende pueri Hebraeorum portantes ramos olivarum, als we weer de kerk binnentrokken. Dat alles is toch zeker nog in eere?

Woensdag, Donderdag en Vrijdagavond de donkere metten in de schamel verlichte kerk, terwijl het, door het na elken psalm dooven van een der kaarsen op het koor, daar

vóórin steeds donkerder werd, symbool der droefheid, die ook in mijn jong hart kwam geslopen. Het zingen der klaagzangen met haar droeve melodie, elk vers beginnend met een hebreuwsche letter, waarvan ik me nog eenige herinner als Aleph, Beth, Ghimel en eindigend met dat indroeve „Jerusalem, Jerusalem convertere ad Dominum Deum tuum”.

Witte Donderdag: Paaschcommunie. Wat was dat een welgemeend „Zalige Paschen,” dat met een handdruk werd toegewenscht. Ik sprong alle trappen van de kerk tegelijk af in één zieleweelde. En als het weer het toeliet, juichte het fonteintje in het carré spattend en zonneprikkend met ons mee.

Paaschzaterdag begon na de morgendiensten de vacantie. We waren in de stemming en ondeugend interpreteerden we de eerste letters van het door den niet zangkundigen directeur Corten drie keer gezongen. Alle... luia als het fransche „allez”, waaraan we na den dienst dan ook juichend gevolg gaven, blij dat het vacantie was, maar dankbaar, innig-dankbaar voor de geestelijke weelde der afgelopen dagen. Nooit heb ik nog blijder klank gehoord dan wanneer Paaschzaterdag de Rolducsche klokken zongen.

Ook dat is allemaal voorbij, maar degenen, die dezen tijd in Rolduc nog hebben beleefd, zijn in gelukkig met deze kostbare herinne-

ring en voelen daarin een van de sterkste schakels der keten, die hen bindt aan Rolduc en hun eigen verleden. En vurig hoop ik, dat bij alle vernieuwing, die het oude Rolduc ondergaat, men toch niet schenden zal dat eigen zelfstandig cachet, de vrucht van een historie en traditie van eeuwen, waarop geen andere onderwijsinrichting bogen kan. Ik weet me den tolk van honderden, als ik de stellige verwachting uit, dat men toch niet verder moge gaan met afschaffen van gebruiken, waardoor de continuïteit van eeuwen wordt verbroken. Men sceppe niet een oud en nieuw geslacht, dat mekaar niet meer verstaat, maar men houde oud en nieuw verbonden in den sterken band van oud-Rolduc met zijn traditie en grootsch verleden. *Roda aeterna, ave!*

Ik heb na deze overpeinzingen mijn oud cahier weer weggelegd met veel weemoed om het voorbij en heb nog even gebladerd in mijn ouden *Elève Chrétien*, die vóór en achterin is volgeschreven met namen van medeleerlingen en heb toen gebeden de woorden, die ik bij mijn heengaan van Rolduc erin heb geschreven:

„Bénis Rolduc, c'est ma prière,
Grand Dieu, bénis-le mille fois.”

Paschen 1925.

ANCIEN ELEVE.

Haec olim meminisse juvabit.

Verre, heel verre in 't binnenland van 't onmetelijke Hemelsche Rijk, of, juister gezegd, op den Z. W. uithoek zit ik te mijmeren, in dezelfde kamer, op dezelfde plaats, waar ik voor ruim dertig jaren den zegen mocht ontvangen van Mgr. Hamer z.g., wiens eerbiedwaardig hoofd zes jaar later zou prijken met de gloriekroon van den goeden herder, die zijn leven gaf voor zijne kudde.

Heel de geschiedenis der missie trekt als beelden van een kinema voor mijnen geest voorbij: alle lief en alle leed, alle beproevin-

gen en alle blijde uitslagen, niets ontsnapt aan mijnen geest. Doch verder en verder keert hij terug. Van Mongolië zweeft hij naar Scheut bij Brussel. Van Scheut naar Rolduc, en hoe verder hij dwaalt, hoe klaarder hij alles voor zich ziet.

Rolduc! Ik zie ons nog stappen op den exprestrein Venlo-Herzogenrath en de heilig bestijgen, die ons zou leiden naar 't eeuwenoude munster, waar de verborgen heiligheid der middeleeuwen vervangen is door de heiligende geleerdheid onzer dagen.